

Partnerskap inom forskning och innovation

Utbildningsdepartementet

2011-10-25

Dokumentbeteckning

KOM (2011) 572

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och regionkommittén – Partnerskap inom forskning och innovation

Sammanfattning

I meddelandet anger kommissionen att man vill utveckla arbetet med partnerskap inom forskning och innovation. Genom partnerskap förs olika offentliga aktörer på europeisk och nationell nivå samman i offentlig-offentliga partnerskap samt offentliga och privata aktörer i offentlig-privata partnerskap. Syftet är bl.a. att bygga upp kritisk massa samt att utveckla gemensamma synsätt och strategiska agendor.

Regeringen välkomnar meddelandet, men menar att det är först när kommissionen presenterar sitt kommande förslag till ramprogram för perioden 2014-2020 som den kompletta bilden ges vad gäller partnerskap.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

I grönboken Europeiska området för forskningsverksamhet: Nya utsikter framhåller kommissionen att det europeiska området för forskningsverksamhet bör kännetecknas av bl.a. ordentligt samordnade forskningsprogram och prioriteringar, se faktapromemoria 2006/07:FPM77.

Rådet understryker i sina slutsatser från den 2 november 2008 (16775/08) behovet av ett ökat samarbete inom FoU-området via genomförandet av

gemensamma initiativ avsedda att bemöta de stora samhälleliga utmaningarna.

2011/12:FPM17

I rådets slutsatser om Innovationsunionen från den 29 november 2010 (17165/10) framhålls vikten av bättre samarbete mellan program på EU-nivå, nationell nivå och regional nivå med syftet att mobilisera resurser på ett effektivt sätt.

Europeiska rådet framhåller i sina slutsatser den 4 februari 2011 (EUCO 2/1/11) att instrumentet gemensam programplanering bör utvecklas samt att pilotprojektet för det Europeiska innovationspartnerskapet "Aktivt och hälsosamt åldrande" utgör ett viktigt steg.

I detta meddelande som lades fram den 22 september 2011 (KOM (2011) 572) informerar kommissionen att man vill gå vidare med arbetet gällande partnerskap inom forskning och innovation. De förslag som presenteras i meddelandet kommer att ingå i Horizon 2020, dvs. nästa ramprogram för forskning och innovation, och kommer att ge en lagstiftningsgrund för partnerskap inom forskning och innovation.

1.2 Förslagets innehåll

Genom partnerskap kan man föra samman olika offentliga aktörer på europeisk och nationell nivå i offentlig-offentliga partnerskap och offentliga och privata aktörer i offentlig-privata partnerskap. Syftet är bl.a. att bygga upp kritisk massa samt att utveckla gemensamma synsätt och strategiska agendor.

Kommissionen menar att erfarenheterna av partnerskap har visat på många fördelar. Samtidigt menar kommissionen att det är angeläget att föra arbetet med partnerskap vidare. Flera åtgärder har definierats för att lösa problem vad gäller styrelseformer, genomförande/finansiering och ramvillkor.

Styrelseformer

Vad gäller styrelseformer framhåller kommissionen att alla partner, både offentliga och privata, måste hålla fast vid sina åtaganden på långsiktig basis.

Med tanke på betydelsen av långsiktig hållbarhet bör framtida åtaganden inom alla partnerskapsinitiativ bekräftas genom offentliga deklarationer från deltagarländernas regeringar och av den privata sektorns företrädare.

Framtida offentliga-privata partnerskap kommer att baseras på befintliga modeller för sådana partnerskap, antingen inom ramprogrammet eller i enlighet med artikel 187 i fördraget om EU:s funktionssätt (EUF-fördraget).

Genomförande/finansiering

Ifråga om genomförande/finansiering föreslår kommissionen en förenkling av instrument som stöder offentlig-offentligt partnerskapsarbete genom en hopslagning av befintliga åtgärder inom ERA-NET och ERA-NET Plus samt relevanta delar av Europe Innova och PRO INNO Europé till ett enda, mer flexibelt instrument.

En nödvändig förutsättning för framtida förslag om artikel 185-initiativ (EUF-fördraget) bör, enligt kommissionen, vara att deltagande länder i förväg förbinder sig till integration på tre nivåer (vetenskap, ledning och finanser).

Kommissionen kommer att stödja gemensamma programplaneringsinitiativ i arbetet med strategiska forskningsagendor när så är lämpligt. Åtgärder inom ramen för gemensamma programplaneringsinitiativ kommer att utvärderas från fall till fall, så att man kan bedöma om EU-mervärdet motiverar medfinansiering.

Alla relevanta nationella program måste, enligt kommissionen, beaktas vid genomförandet av ett gemensamt programplaneringsinitiativ. Programägare och programledning från deltagande länder måste därför ingå i initiativens ledning.

Omfattningen på investeringarna i offentlig-privata partnerskap kräver redovisningsmetoder som baseras på öppenhet för att mäta industrins bidrag på ett effektivt sätt.

Kriterier för val av offentlig-privata partnerskap bör inkludera EU-mervärden, långsiktiga åtaganden samt uppväxlingseffekter vad gäller investeringar i forskning och innovation.

Ramvillkor

EU-finansieringen av gemensamma programplaneringsinitiativ bör, enligt kommissionen, villkoras mot att de frivilliga riktlinjerna som tagits fram för sådana initiativ tillämpas.

Medlemsstater som deltar i offentlig-privata partnerskap bör harmonisera och synkronisera sina administrativa processer.

1.3 Europeiska innovationspartnerskap

De europeiska innovationspartnerskap (EIP) som föreslogs i flaggskeppsinitiativet Innovationsunionen är varken offentlig-offentliga eller offentlig-privata partnerskap, utan forum som för samman aktörer från olika policyområden. Syftet är att partnerskapen ska vara verksamma inom hela forsknings- och innovationskedjan.

Det europeiska pilotpartnerskapet för en aktiv och hälsosam ålderdom har pågått en kort tid, men vissa lärdomar har kunnat dras från den utvärdering som genomförts.

2011/12:FPM17

1.4 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

-

1.5 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Budgetära konsekvenser uppstår först när Sverige väljer att delta i ett visst program. I första hand är det upp till de svenska forskningsfinansierande myndigheterna att avgöra vilka partnerskapsinitiativ de vill delta i. Finansiering ska ske i linje med de principer om neutralitet för statsbudgeten som slås fast i proposition (1994/95:40) om budgeteffekter av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen m.m.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen betraktar meddelandet som ett första dokument med information om hur kommissionen vill använda partnerskap inom nästa ramprogram för forskning och innovation. Först när själva förslaget till ramprogram lagts den 30 november 2011 ges en fullständig bild av kommissionens ståndpunkter. Beslut som föregriper ramprogrammets slutgiltiga omfattning får inte fattas.

Regeringen välkomnar att kommissionen tar ett samlat grepp på alla de olika instrument som finns för offentliga-offentliga och offentliga-privata partnerskap på EU-nivå. Regeringen är positiv till att kommissionen föreslår en minskning av antalet instrument och en harmonisering av de olika regelverk som finns för partnerskapen. Det är även fortsatt viktigt att utvärdera de pågående partnerskapen så att kommande initiativ kan utformas på optimalt sätt.

Regeringen menar att det finns en risk med en alltför betydande användning av partnerskap inom forskning och innovation. Den medfinansiering som

krävs på nationell nivå riskerar att bli alltför omfattande och därmed begränsa den nationella programverksamheten.

2011/12:FPM17

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Även andra medlemsstater har framhållit att det är först när även förslaget till nästa ramprogram för forskning och innovation presenterats den 30 november 2011 som en fullständig bild ges av kommissionens syn på partnerskap.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Ännu ej kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har inte sänts på remiss.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Nedan artiklar i fördraget om EU:s funktionssätt (EUF) är tillämpliga.

Art 179: Ett europeiskt forskningsområde ska skapas för att stärka unionens vetenskapliga och tekniska grund.

Art. 182: Ett flerårigt ramprogram ska beslutas av Europaparlamentet och rådet i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet.

Art 182.5: Europaparlamentet och rådet ska föreskriva nödvändiga åtgärder för att genomföra det europeiska forskningsområdet.

Art 185: Unionen kan delta i forskningsprogram som har inletts av medlemsstater. Beslut fattas i enlighet med ordinarie lagstiftningsförfarande.

Art 187: Unionen kan bilda gemensamma företag eller andra organisationer som krävs för att effektivt genomföra unionens ramprogram för FoU. Rådet beslutar efter att ha hört Europaparlamentet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Kommissionens motiveringar vad gäller subsidiaritet och proportionalitet förväntas i det kommande lagförslaget till ramprogram för perioden 2014-2020. Allmänt kan dock sägas att kommissionen menar att partnerskapen genererar EU-mervärde bl.a. via kritiska massor av resurser och genom att utveckla gemensamma forskningsagendor.

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Behandling i rådsarbetsgrupp påbörjades den 3 oktober. Det polska ordförandeskapet har ambitionen att rådslutsatser ska antas vid Konkurrenskraftsrådet den 6 december 2011. Kommissionens förslag till nästa ramprogram för forskning och innovation förväntas den 30 november 2011.

4.2 Fackuttryck/termer